

ŽELIMIR ŠKARICA, *Prvih sto godina Hidroelektrane Miljacka*
(Manojlovac), HEP-proizvodnja, Zagreb, 2006., 80 str.

Knjiga Želimira Škarice predstavlja vrijednu specijalističku studiju o povijesnom razvoju Hidroelektrane “Miljacka”, njezinom tehnološkom usavršavanju te proizvodnji električne energije tijekom promatranog razdoblja. Historiografska vrijednost knjige iščitava se u činjenici da je, pored iscrpnog stručnog prikaza tehnološkog razvoja, samo utemeljenje i funkcioniranje hidroelektrane jasno smješteno u povijesni kontekst te u prezentacije preciznih statističkih pokazatelja njezine proizvodnje, koji mogu poslužiti kao vrijedan izvor za gospodarsku povijest šibenske regije.

U uvodnom poglavlju autor ne skriva fascinaciju fenomenom Krke, kao i samom hidroelektranom utemeljenom još 1906. godine, što je ujedno bila i činjenica koja ga je potaknula na pisanje rada. Poglavlje *O Krki* (str. 7-19.) bavi se prirodno-geografskim karakteristikama rijeke, detaljnim prikazom njezinog toka, kao i aspektima eko-historijskog razvoja uz Krku, pri čemu je posebna pozornost posvećena prirodnim fenomenima Roškog slapa, Visovačkog jezera i Skradinskog buka. Završni dio poglavlja logično je posvećen ušću rijeke, s posebnim osvrtom na prirodne karakteristike i gospodarske značajke šibenske luke.

Drugo poglavlje naslovljeno *Kratka povijest Dalmacije* (str. 20-24.) donosi pregled povijesnih procesa od polovice 17. stoljeća do drugog desetljeća 20. stoljeća, s posebnim naglaskom na teritorijalno-političkim promjenama, s jedne strane, te njihovim utjecajem na društveno-gospodarskim kretanjima, s druge strane.

Ekonomске prilike u 19. i početkom 20. stoljeća (str. 25-29.) naslov je trećeg poglavlja čiji sadržaj, po autorovim riječima, omogućuje uvid u nastanak i rad energetike na šibenskom području, do čijeg je razvoja došlo zbog potreba prvih tvornica koje su bile logičan nastavak obrtničkih radionica i manufaktura. U ovom poglavlju autor prati razvoj gospodarskih prilika u Dalmaciji tijekom tri povijesna razdoblja, 1813. do 1850. kao prvim, 1850. do 1890. kao drugim, te 1890. do 1918. kao trećim razdobljem, pri čemu su razdoblja razgraničena primjetnim gospodarskim pomacima, od agrarnog ka protoindustrijskom društvu.

Sljedeće poglavlje, *Ekonomске prilike u šibenskoj regiji* (str. 30-32), logično se nastavlja na prethodno poglavlje, koncentrirajući se na gospodarsku aktivnost Šibenika, s posebnim naglaskom na ulogu njegovog lučkog, pomorsko-trgovačkog i industrijskog razvoja u drugoj polovici 19. stoljeća, ne zaobilazeći ni demografske te komunalne pokazatelje.

Najopsežnije poglavlje knjige, *O gradnji elektrana i tvornice* (str. 33-72.), ujedno je i glavna istraživačka tema rada te je zamišljena kao velika cjelina, podijeljena na petnaest potpoglavlja. U uvodu navedenog poglavlja autor ulazi u genezu nastanka šibenskih hidroelektrana, čija je gradnja inicirana od strane Marka Šupuka, sina dugogodišnjeg gradonačelnika Ante Šupuka te tvrtke SUFID iz Trsta, pri čemu se daju osnovne informacije o HE “Krka” i HE “Jaruga”, da bi znatno veća pozornost bila posvećena nastanku

i razvoju HE “Miljacka” (“Manojlovac”), s posebnim naglaskom na detaljnom prikazu same hidroelektrane, njezinih suvremenih tehničkih mogućnosti te popratnih postrojenja, poput dalekovoda, elektropostrojenja u tvornici te same tvornice. Autor također posebno analizira ulogu hidroelektrane u elektroenergetskom sustavu Dalmacije tijekom razdoblja od 1945. do 1990., prikazujući njezine kapacitete te tehničke mogućnosti, pri čemu navedeno razdoblje promatra kao drugi život elektrane, da bi jednaku pozornost posvetio funkcioniranju elektrane u tzv. trećem životu, tj. u današnje vrijeme. Završetak poglavlja posvećen je prikazu novog sustava upravljanja te posebno statističkim pokazateljima proizvedene energije za razdoblje od 1957. do 2005. godine, kao i projekcijama buduće uloge hidroelektrane.

Knjiga završava kratkim zaključkom te zanimljivim prikazom nezaobilaznih osoba koje su odigrale važnu ulogu u povijesti hidroelektrana na Krki, a opremljena je i popisom literature te zahvalama.

Opći zaključak o navedenoj knjizi svakako je u konačnici pozitivan, imajući u vidu nepretencioznost autora, posvećenost temi te posebno stručnu potkovanost, kao i izrazito bitnu multidisciplinarnost, pri čemu je posebna uloga u razvoju hidroelektrana na Krki posvećena povijesnom kontekstu.

Dragan Markovina